

DEBRECENI ÚJSÁG

Előfizetési ár helyben és vidéken
Egy hóra 50— korona. Negyedévre 110— korona.
Félévre 220— korona. Egész évre 440— korona.
Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

THAN GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Kossuth-utca 3. szám alatt, I. emelet
(Debreceni Első Takarékpénztár épületében.)
Egy szám ára 22 korona.

Gróf Andrássy Gyula debreceni beszéde az igazi liberálizmusról

A keresztény nemzeti egyesülés pártja az igazi liberálizmus alapján áll. Dr. Bernolák Nándor népjóléti miniszter szociális programja. Milošay István és Haller István beszéde a destruktív szellem ébredéséről. Nem adjuk föl a keresztény jogrendet!

Debrecen, május 22.

A magyar közéletnek igen nagy fontosságú eseménye az a politikai nagygyűlés, amely vasárnap délután zajlott le Debrecenben a Bika-szálloda nagy termében. A keresztény nemzeti egyesülés pártjának vezére, gróf Andrássy Gyula a zsidó liberálizmust hirdető sajtó jogrend utáni ajtvékolására utalván, gyönyörű fejtegetését adta az igazi, nemesebb értelemben vett liberálizmusnak, melynek alapján a keresztény s nemzeti politika áll. Ennek a pártnak a liberálizmusa ugyanaz, mely a Széchenyi Istváné volt.

Dr. Bernolák Nándor népjóléti miniszter, városunk III. kerületének képviselője a szociális feladatokat ismertette meg beszámoló beszédében. Dr. Milošay István, I. kerületünk nemzetgyűlési képviselője a destruktív szellem ébredésével szemben való éberséget hangoztatta. Haller István v. kultuszminiszter is a destruktív hangoskodására felelő beszédében kifejtette, hogy a keresztény s nemzeti alapon álló jogrendből nem engedhetünk, mert akkor újra elbuknánk az országot.

Az országos jelentőségű eseményről részletes tudósításunk a következő:

Az érkezés.

Vasárnap reggel 8 órakor érkeztek meg Debrecenbe dr. Bernolák Nándor népjóléti miniszter, a debreceni III. kerület nemzetgyűlési képviselője, gróf Andrássy Gyula, a keresztény nemzeti egyesülés pártjának vezére, dr. Milošay István, debreceni I. kerület képviselője, Haller István volt kultuszminiszter, Jaslowszky Jenő miniszteri osztálytanácsos, Oláh Dániel v. miniszter, Csernus Mihály, Legeza Pál nemzetgyűlési képviselők, Ludvig Ernő Svájc budapesti főkonzulja.

Fogadtatásukra megjelentek a vasúti állomáson: Hubert Ottó, Debrecen város főispánja, Csóka Sámuel h. polgármester és dr. Vargha Elemér tb. főjegyző-tanácsnok, Sághy Lajos rendőrfőtanácsos, debreceni főkapitány, Rugonfalvy Kiss Károly rendőrkapitány, Schindler nyug. máv. üzletvezető,

Kresznerics Ferenc, a debreceni keresztény egyesülés pártjának igazgatója, az egyetem képviselői, a közintézmények küldöttei.

Amidőn gróf Andrássy Gyula és dr. Bernolák Nándor megjelentek a vasúti kocsijában:

harsány éljenzés fogadta őket.

A város törvényhatósága részéről Hubert Ottó főispán üdvözölte az érkezőket a következő szavakkal:

— A legnagyobb örömmel üdvözölöm nagyméltóságodat, pártvezérünket, gróf Andrássy Gyula nagyméltóságodat a kormányzatomra bízott törvényhatóság területén. Kívánom, hogy érezzék jól magukat közöttünk az itt töltendő idő alatt is és kívánom, hogy itteni tevékenységük adjon oly mély nyomokat és tartalmat a közéletnek, amely alapja legyen a lelkek megnyugtatójának, megcsontított országunk és törvényhatóságunk nagysága kifejlesztésének. Isten hozta közénk nagyméltóságodat!

Ezután a város nevében Csóka Sámuel h. polgármester, a független polgári párt részéről dr. Tervey Tamás, a keresztény egyesülés pártja nevében Kresznerics Ferenc üdvözölte az érkezőket.

Gróf Andrássy Gyula röviden válaszolt az üdvözlésekre. Kijelentette, hogy örömmel jött Debrecenbe. Régen várt erre az alkalomra. Meg van győződve arról, hogy a város híj marad régi nemes tradícióihoz. Nagy jövő áll a város előtt.

Ezután dr. Bernolák népjóléti miniszter köszönte meg a szíves fogadtatást.

A vasúti étteremben megreggéliztek, aztán behajtottak a városba. A város ötos fogata hozta be gróf Andrássy Gyulát, Bernolák Nándor minisztert, Hubert Ottó főispánt. Megjelentek a ref. kistemplomban tartott istentiszteleten, aztán a róm. kath. templomban.

Küldöttségek légiója.

Délután 11 órakor kezdte meg dr. Bernolák Nándor miniszter a küldöttségek fogadását a városháza termében. Igen sokan keresték fel a minisztert. Már a kora délelőtti órákban ellepték a miniszterre várakozó emberek a városháza folyosóját.

Varjas János a dohánygyári munkások és munkások kereszt-

tényiszocialista szervezetének küldöttségét vezette a miniszter elő. Nagy Kálmán, a máv. debreceni műhelyének keresztény szocialista munkásainak s tisztviselő karának küldöttsége élén üdvözölte a minisztert, Pospisl pedig a helyi vasúti keresztény szocialista szervezetének küldöttségét vezette.

Dr. Bernolák Nándor miniszter így válaszolt:

— Köszönöm, hogy felkerestek. Annak idején, amikor a választási harc folyt, megmondtam, hogy keresztény szocialista program alapján állok. Hál Istennek ezzel állunk. Az igazság ebben az esetben van. Eppen ma egy hete szerzetem oly benyomást a keresztény szocialista szervezetek budapesti kongresszusán, amely feledhetetlen marad. Ott voltak Hollandia, Svájc, a német birodalom, Ausztria, Lengyelország keresztény szocialista küldöttei is, akik mögött több, mint ötnillió megszervezett munkás áll. Kettős örömet szerzett nekem ez a kongresszus. Megtört a jég: eljöttek a külföldi államok képviselői Magyarországra.

— Végre levelette gyermekbetegségét a keresztény szocializmus és komoly erőtenyezővé vált. Megvanak már a nemzetközi kapcsolatai, a melyeket a keresztény magyarság javára értékesíthetünk.

— Előttem munkás és munkások között nincs különbség. A fődolog, hogy az egyetemes jó minél erőteljesebben érvényesülhessen. Céljaink elérését a kifejezetten nemzeti és keresztény gondolat alapján kell keresnünk. Rövid ideje vagyok még miniszter, így hát alkotásokra nem mutathatok rá, azonban ha a körülmények megengedik, hogy az alkotások terére lépjek, azt hiszem, hogy szebb kort nyithatunk meg. Most van először, hogy a kormánytagjából lehet hirdetni a társadalmi igazságosság diadalát.

— Arra kérem önöket, tartsanak meg barátságukban. Magam gyenge vagyok, de erős leszek, ha önökre támaszkodhatom. Vessünk félre minden kishitűséget. Menjünk nyílegyenesen azon az úton, amelyet megjelöltünk.

Lindemberger János r. kath. püspöki helynök a katolikus tantestület nevében adott át egy kérvényt a miniszternek a tantestület egyes-

tagjainak failletménye dolgában.

Kovács József a kőművesek küldöttségét vezette a miniszter elé. Elpanaszolta, hogy immár kilenc év óta nem jutnak munkához. A egyetemépítkezésnél szerettek volna vállalni kisebb munkát, de nem adták nekik. A város házainak tatarozását házikézelésben végzik. A Debrecenben épített szükséglakások munkálatainak vállalásához oly feltételek voltak szükségesek, hogy kőművesmesterek nem pályázhattak. A városházépület tatarozására is kiírták a pályázatot, de arra is csak építőmesterek pályázhatnak, képesített kőművesmesterek nem.

Végül írásban is átadta a küldöttség vezetője a miniszternek a kőművesek kérelmét.

Dr. Bernolák Nándor kijelentette a küldöttségnek, hogy memorandumot áttanulmányozza és mindent el fog követni azért, hogy munkához jussanak.

Hollós pénzügyi tanácsos a közalkalmazottak házipítészövetségének küldöttségét vezette a miniszter elé és kérte a miniszter közbelépését a házipítés ügyében. A miniszter kijelentette, hogy két hét múlva újra lejön Debrecenbe s akkor behatóan fog tárgyalni velük erről az ügyről.

Török Kálmán a keresztény szocialista vasutasok (vonatkísérők) nagyobb számu küldöttsége élén kérte a miniszter intervencióját az ő temetkezési együletük alapszabályainak módosítása ügyében.

A küldöttség egyik tagja pedig hivatkozván a Debreceni Újság közleményére, amely arról szólt, hogy a kormány a közalkalmazottak kedvezményes ellátása helyett megfelelő pénztérítést kíván adni a közalkalmazottiaknak, kérte, hogy ennek megvalósítása érdekében lépjen közbe a miniszter. A jóléti intézmény szűnjék meg. Több pénz kapjanak a természetbeni kedvezményes ellátás helyett a közalkalmazottak. Mert keveset kapnak s azért a kevesért is sok időt kell eltölteni ácsorgással.

— Általános kívánság ez? kérdezte a miniszter.

A küldöttség minden tagja rábólintott.

— Ha a tisztviselői karunk is ez a kívánság, — mondotta a mi-

Ezután a közegészségügy reformjáról szolt. Míg a fővárosban egy sereg kórház áll rendelkezésre, a vidék egészségügye teljesen el van hanyagolva. Debrecenből Szolnokig nincs egy kórház sem! Nincs megfelelő orvosi szolgálat a falvakban. Szinte meglepő, hogy a füstös légkörben élő ipari munkások helandósága sokkal kisebb arányú. Mert ez utóbbiak gyógyászók. Mert az utóbbiak gyógykezeléséről csak elvétve történik gondoskodás. Ezen az állásponton intézményesen változtatni kell. Terbbe vettem és a természetnek a kormány is hozzájárult, hogy a mezőgazdasági munkások számára is kötelezővé teszem a betegség esetére való biztosítást. Szégyene az országunk az is, hogy Oroszország után itt pusztul el a legtöbb ember tuberkulózisban.

A közjótékonyosság terén is valamely reformnak kell jönnie. Magyarország társadalmában annyi az áldozatkészség, hogy ha ezt megfelelően irányítjuk, a jótékonyt helyet irányba tereljük, akkor azt lehet mondani, minden könyvet le tudunk törölni ebben az országban. Nem engedhető meg, hogy a jótékonyt adományainak felét az ügyvétek habzsolják fel.

A munkásbiztosítás kérdése minden oldalról bizonyos izgalmat vált ki. Nem lehet túrni, hogy ez a teljesen közegészségügyi célzatu intézmény egyesek hatalmi vágyának, politikai törekvéseinek leges eszköze. — Egyik főlétsze volt a bolsevizmusnak a munkásbiztosító. Kétös feladat vár megoldásra ezen a téren: erősíteni azt a szociális erőt, amely ez intézményben rejlik, másrészt száműzni kell belőle minden politikát. A betegségbiztosítást ki kell terjeszteni a mezőgazdasági munkásokra is és a kisiparosokra is, főképpen azokra, akik segéd nélkül dolgoznak. Meg kell csinálni a közszolgálati alkalmazottak betegség esetére való biztosítását is. Az önkéntes táborából meríték erőt ahhoz, hogy megcsinálja az aggkori biztosítást. A munkásnyugdíjat. A legnagyobb igazságtalanság, hogy az ember 30-40 esztendőig dolgozik s aztán kegyelemkénytelen szorul vagy éhen hal.

Az egész konstruktív politikának különben is gondoskodnia kell a munkásság jólétéről. Aki ismeri azt a verejtékes munkát, amelyet a magyar munkás végez, az mellettünk áll, segíteni fog abban, hogy a munkásjólét fokozatosabb legyen ebben az országban. Ehhez az első lépést megtettük, a földreform elindult a maga útján. Rajta leszünk, hogy biztosítsuk ennek a reformnak becsületes végrehajtását. Magyarországon van arra elég föld, hogy minden embernek, aki dolgozik, legyen egy kis konyhája, egy kis földje, amelyen keresztül éri annak az országnak szíverését.

Végül a tisztviselőkérdésről beszélt a miniszter. Elégedetlen, rongyos tisztviselőkarral — úgy mond — nem lehet konstruktív munkát végezni. Kitesztük a korrupciónak. Nem sejtély kell a tisztviselőnek, ha

nem olyan fizetés, hogy becsületesen meg tudjon belőle élni. (Eljenzés és taps.) Mi, akik dolgozunk, nem akarunk mást, mint becsületes bért. Ezt akarja a magyar tisztviselőkar. Kérem tisztviselőtársaimat, hogy azt a magas színvonalat, amelyet a legnehezebb időkön át is megtudtak őrizni, őrizzék meg még egy ideig, mert ez az ország nem

sokára meg fog erősödni s azok között, akiket talpra kell állítani, elsősorban lesz a tisztviselő kar is. Erőmet arra használnom föl, hogy ezt a társadalmi réteget, amely a legtöbbször szenvedett, megmentssem a romlástól és ha önök is segítenek, meg is fogom menteni.

Hosszantartó éljenzés és taps kísérte a miniszter beszédét.

Milotay István,

az I. kerület nemzetgyűlési képviselője volt a következő szónok. Nagy érdeklődők fűztek ahhoz, — mondotta — hogy a keresztény s nemzeti munka minden ellenségeskedéssel szemben, amely a „másik oldalról” jön, megóvassék. Szembe kell nézni bátran azzal a „kritikai” szellemmel, —

— Destruktív szellem! — kiáltják közbe.

— amely körülöttünk és itt Debrecenben is felemeli a fejét s arra készül, hogy megdöntse a keresztény s nemzeti gondolatnak, mint kormányzatlak, mint alkotó munkának a pilléreit.

Nem új szellem ez, amely most fel akar ismét támadni. Találkoztunk már e szellem törekvéseivel, sajnos, alkalmával az országnak megismerni. Két esztendővel ezelőtt ugyanezen szellemnek nevében csaknem ugyanazon tényezők, akik ma kezdenek hangosak lenni, — magukhoz ragadták az ország sorsát. Most két év múltán ismét elérkezettnek látják az időt, hogy rejtekhelyeikről, ahová a közmegejtés szorította őket, előjőjenek. Ez a szellem volt az, amely Magyarországot forradalomba taszította; melynek köszönhetjük az ország feldarabolását és amelynek köszönhetjük, hogy azt a munkát, amelyet az imént dr. Bernolák Nándor népjóléti miniszter megkezdett, oly óriási nehézségekkel küzdve lehet folytatni.

— Ezek a „tényezők” most ismét teljes érvényesülési jogot követelnek. Hol volt a jog, amikor ők tartották kezükben az országot? Hol volt a gyülekezési szabadság, a sajtószabadság. En a saját bőrömmön tapasztaltam, mit értettek ők sajtószabadság alatt.

— Azok között a jelszavak között, amelyeket szájukba vettek, azt mondják, hogy ők képviselik a függetlenségi gondolatot.

Gróf Andrássy Gyula a liberáliszmusról

Andrássy Gyula gróf emelkedett szólásra. A közönség percekig tapsolt. A hosszantartó ováció után Andrássy Gyula gróf beszélni kezdett:

Mélyen tisztelt közönség!

A nagyon szép, tartalmas, nagyszabású beszédek után, amelyek ugyanazon álláspontot fejtették ki, amely az enyém is, az én munkám könnyű. Rövid lehetek. Egyes polemikus megjegyzésekhez akarom fűzni a mondanivalóimat. Mióta a keresztény párt tagja lettem (Eljenzés), a liberális sajtó minden egyes megszólalásomat az

latot. Hát nem szegénytelenül dolgozok, hogy azok merik szájukra venni ezt a szent jelszót, akik amikor alkalmuk lett volna azt megvalósítani, eljártak az ország sorsát!

— Semmiféle demarkációs vonal el nem választhat benünket azoktól a politikai romlottságoktól, bomlásztó törekvésektől, amelyek csonka országunkon túl köröskörül ránk leselkednek. Ezért szükségünk van az éberségre, a kivételes intézkedésekre, amelyeket nem lehet megszüntetni, míg a veszedelmek fennállanak.

— A felekezeti türelmetlenség szításával is szerepnek megbontani egységes frontunkat. Debrecenben is ezt állították szembe a keresztény nemzeti gondolat egységessével. A klerikális jelszóval igyekeztek megteveszteni a protestáns testvéreket.

— Nem sikerült! — kiáltják közbe.

— Nem sikerült, de mégis vigyázni kell erre a törekvése. Ennek veszedelme még nem múlt el. Lehet a mai kormányzatra azt mondani, hogy klerikális, hiszen a protestáns és katolikus tényezők egyformán helyet foglalnak benne. Elég, ha hivatkozom a kormányzó ur személyére (hosszantartó éljenzés, aki református. A pénzügyminiszter, a földművelésügyi miniszter, mindkettő református. Belitska Sándor honvédelmi miniszter is az.)

Oláh Dániel: Hát a miniszterelnök?

Milotay: A miniszterelnök is régi református család sarja.

Oláh Dániel: A belügyminiszter, a közlekedési miniszter is református!

Milotay: Mindkét oldalon megvannak a garanciák, amelyek az együttműködést lehetővé teszik.

A közönség lelkesen éljenzett Milotay Istvánt a beszédéért.

akkor még, hogy nem fogok a keresztény párthoz csatlakozni, hasznos lesz belőlem nagy férfit csinálni, hogy velem leülezhessék a keresztény párt többi vezetőit. Mikor látták, hogy nem megy, akkor ugyanazon nyilatkozatom, amelyért egykor megdicsérték, egyszerre nagy bünt lett. Azt látják belőle, hogy megtagadtam egész multamat. Megtagadtam a liberáliszmust.

Hát megtagadtam-e én azt a liberáliszmust, amelyet a mult század 20-as s 40-es éveiben követett Magyarországgal? Azt a liberáliszmust, amely a Kossuthé, Deáké volt, az irodalom Arany Jánosé, Petőfié? Azt a liberáliszmust, amely a régi maradt Magyarországot átalakította, megszüntette azt, hogy Magyarországon csak a nemesnek volt joga, birtokjoga? Megtagadtam-e én azt a liberáliszmust, amely demokratizálta az országot?

Hát szkitottam én ezzel s a párt az így értelmezett liberáliszmussal? Hát a liberáliszmus lényege a zsidó kérdésben elfogult álláspont? Ez a legnagyobb tévedés! Egy időben igaz, hogy a liberáliszmus elementáris ereje kifáradt, nem tudott nagyot alkotni, csak a zsidó kérdés szabályozására szorítkozott. Ebből az időből ered az a felfogás, hogy a liberáliszmus nem más, mint a zsidó kérdés, a zsidók jogainak biztosítása. De eltávolítottam-e én az alapgondolattól, amelynek köszönheti Magyarországnak fejlődését, melyhez ma is ragaszkodunk, a párt is, és mindenki, mert másképp a demokratikus haladást el sem lehet képzelni? Ez nem is választás kérdése, mert meg van szabva. Lehetőleg minél több embernek a jólétét biztosítani, ez volt a liberális fellendülés és ez a célja ma a keresztény nemzeti pártnak Talán ellentétben van azzal a liberáliszmussal a főrendiház reformjának sürgetése, demokratizálása, vagy a birtokreform, amelynek célja, hogy földhöz juttassa a népet? Amikor ebben az irányban haladunk, amelyen haladt gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos s mindazok a nagy magyar férfiak, akiket mi követünk. Midőn a választójog kérdésében a keresztény párt a demokratikus alapon áll, felkarolta a nők választójogát (éljenzés), akkor azt hiszem, modern haladó irányt követünk. Nem lehet ránk fogni, hogy hűtlenné lettünk az igazi liberáliszmushoz!

Hát talán ellentétben van Magyarországnak nagy korával, hogy mi a keresztény erkölcsöket állítjuk előtérbe és ezekre akarjuk építeni a magyar politikát? Nem volt-e az Széchenyinek is a legfőbb törekvése? Nem tette tanultuk-e, hogy előtérbe helyezük ezeket a nagy erkölcsi momentumokat? Az a politika nem tarthatja magát, amely nem támaszkodhat egészséges erkölcsű tömegekre, életviszonyaiban egészséges társadalomra.

Vagy tán ellentétben állana a humanizmus eszméjével, hogy mi a keresztény társadalmat szervezzük meg, terfoglalásra

akarjuk birni a gazdasági élet minden ágában? Vettek ez? Nem szabad-e egy nemzetnek, hogy ur akarjon lenni a maga országában? Mi azon dolgozunk, hogy a keresztény magyarság a bankokban, kereskedelemben, iparban tért foglaljon azáltal, hogy összetart, tanul, kitart és meg erősíti magában a keresztény, nemzeti önértéket, segít egymáson. Ez talán tiltott dolog a liberalizmus szempontjából? Van itt valami zsarnoki?

Igen, én is hibáztatom a durva antiszemitizmust, a gyűlölködést, ami nem is vezet célhoz. Csak a munka, az igazi összetartás vezet oda, hogy elfoglalhassuk azt a teret, amely bennünket ebben a hazában megillet. Ha durvasághoz, egyéni akciókhoz nyulnánk, akkor igenis reakciók volnánk. De amidőn mi a legális eszközökkel való munkát, összetartást, harmóniát, keresztény összetartást, egymás támogatását hirdetjük, akkor nem jövünk ellentétbe a nemesebb felfogású liberális-mussal, akkor európai színvonalon állunk, akkor ez haladás acivilizáció felé.

Azzal is támadnak ócsárlóink, hogy mi a jogrendet nem védjük, öneik kell megvédeniök. A legújabb jelszó: jogrend! jogrend! Annyit hallja az ember, hogy unja már. Mindnyájan akarjuk, tiszteljük és követeljük, hogy minden hatósági intézkedés törvényes alapon álljon, a törvényt, jogot, tisztelje mindenki, kormány, hadsereg, minden tényezője az állami életnek.

Milyen jogrendet tartunk ma szükségesnek? Vajjon a háború előtti jogrendet a sajtókérdésben, a gyűlékezési jog tekintetében alkalmazhatónak tartjuk-e ma vagy sem? Tény, hogy törvényes alapon kell állnia minden intézkedésnek, ámde annak a törvénynek alkalmazkodnia kell a korhoz, a kor követelményeihez. Más törvény kell, amidőn a veszedelem akut még. Hiába akarják az ellenkezőt bizonyítani, ma még veszedelem van. A magyar nemzet egy tekintélyes része, amely ezermődon összekötésben áll velünk, idegen kormányok alatt áll. Ott a lelkeket mesterségesen rongják meg. Láthatjuk a megszállt területek sajtóiban, milyen lélekrontás folyik. Az a sajtó meg ronghatja a magyar nemzetet. Ki sem tagadná, hogy közgazdasági állapotaink sem normálisak még? A sok szenvedés, amely ma még megvan, a kormány minden igyekezete ellenére sem hátritható el. Mindez veszedelmes. Az idegek még beteges. A társadalom ma még nem normális. Hiszékeny, ugratni lehet. Oly naiv ráfogás az, hogy a keresztény párt felekezeti, katolikus politikát folytat, mégis vissza kell utasítani, mert az emberek még idegesek, még könnyen hisznek, még mindig várnak valami váratlant. Rossztól félnek. Az egész közállapot ma még erjedőben van. A forradalmi érzésüket kísérletre, országot. Ez biztatja ma is a forradalmi érzésüket kísérletre. Sokan még ma is hiszik, hogy ha román elnyomás nem du-

dul meg, akkor másképp állna a dolog. Ezek, akik így gondolkoznak, új nagy veszedelembe dönthetnék az országot, ha szabadon lehetne őket igazolni, — mint ahogy lehetett azelőtt. De ezt ma nem szabad megengedni! Felelősségünk van a nemzetel szemben. Kötelességet mulasztanánk, hogyha ma azért, mert népszerű ez a szó: szabadság, rend biztosítása nélkül behoznánk. Magunknak tán kényelmesebb kormányzást biztosíthatnánk vele egy időre, de a nemzetre biztos veszedelmet jelentene.

Azt mondják, hogy a keresztény párt katolikus párt. Ezzel akarnak elidegeníteni tőlünk protestáns testvéreinket. — De annyi józan eszünk van, hogy nem követünk el öngyilkosságot, nem csinálunk felekezeti kérdést. Felekezetieskedéssel megbontani egységes frontját annak a keresztény politikának, amelynek kemény küzdelmet kell folytatnia, hogy tért foglaljon az állami, gazdasági élet ezer ágában; összeveszni keresztény testvéreinkkel, olyan ostobaság volna, hogy joggal követelhetjük, hogy ilyet rólunk ne is feltételezzenek! Akkor lesz

sikerünk, eredményünk, ha harmonikus együttműködést biztosítjuk. Eppen azért mert ellenfeleink láthatják, hogy a harmónikus együttműködésben rejlik a siker és csak akkor marad állandó kormányzati irány a keresztény nemzeti politika, ha karöltve haladunk katolikus s protestáns magyarok, — éppen ezért mert ezt tudják: dolgoznak ez ellen. Tudják, hogyha sikerülne egymás ellen kijátszani a keresztény felekezeteket akkor meg is buktatták ezt az irányzatot, akkor az nemsokára a történelemé lenne.

Abban konkludálok, tartsanak ki törhetetlenül ez irány mellett, amelyet kitűztek. Csak a kitartó, hosszú munka hozza meg a sikert. Nagy mulasztásokat kell helyrehozni. Ezt egységes, kitartó munkával lehet elérni. Fogadják meg, hogy nem szalmatűz az elhatározásuk és tartsanak ki képviselőik mellett, akik ennek az iránynak díszai a nemzetgyűlésben!

Percekig tartó éljenzés és taps kísérte gróf Andrássy Gyula beszédét.

Aztán Hajduné Szentpéteri Boriska tartott hatásos beszédet A politika és a nő címen.

Beszélgetés a destruktív szellemmel

Háromnegyedhatra járt az idő, amikor Haller István v. kultuszminiszter állott fel szólásra. A kitűnő szónokot, a keresztény irányzat bátor harcosát nagy érdeklődéssel fogadta a közönség.

Az ellenzékkel szeretnék beszélgetni — kezdette beszédét Haller. Nem azzal, amely a Házban van, mert az jelentéktelen, hanem azzal, amely ott beszél a piacon, a korezmában, kávéházban. Ez az ellenzék kérdezi tőlünk: mit tudtatok ti csinálni?

Mi néhány évized alatt a kereskedések címtábláit átfestettük, az orvosi rendelőbe másokat ültettünk. Bankokat építettünk. Ti hordtátok hozzá a téglát. De mi ültünk bele. Most ti hordjátok oda a pénzetekeket és mi csinálunk vele üzleteket. Né hány évtized alatt mi lettünk az urak. Politikát diktáltunk. Mi csináljuk az újságokat. Mi átggyurkuz az egész magyar erkölcsöt, úgy hogy a régi magyarok aligha ismernének rá. Eladogáltuk, elosztogattuk a máramarosi sóbányákat, az erdélyi aranybányákat, a felvidéki erdőket, a buzatermő Bánátot. Ezt mi mind meg tudtuk csinálni! Mit tudtok ti csinálni. Még máig sem tudtatok visszaszerezni! (Taps.) Látjátok, mi be tudtuk hozni a mócot Debrecenbe. És ti nem tudtatok még kikérgetni Kolozsvárról, nem tudtatok visszaszerezni a Bácskát, a Felvidéket!

Valóban, ők sokkal többet tudtak csinálni, mint amennyit mi eddig helyre tultunk hozni. Bizony úgy van az, hogy ők könnyen tudtak épületeket felgyújtani és mi nem tudtuk még felépíteni azokat. Ők tudtak a magyarok erébe mérget csepegtetni, tudták elrontani az erkölcsöket, félrecsavarni a fejük-

ket és mi még nem voltunk képesek minden elcsavart fejet helyre savarni. Nem tudtuk még a romokat egészen eltakarítani. De ez mindig egy volt, hogy a rombolás könnyen ment, de az újjáteremtés munkája mindig fáradságos s mindig az kellett hozzá, hogy az emberek dolgozzanak.

Ez a munka nehéz!

Azt feleljük a sugdolózóknak, hogy ők minket ne figyelmeztessenek arra, hogy a munka nehezen és lassan megy, mert azt mi, akik csináljuk, jobban tudjuk, mint ők, akik nézik és meg akarják zavarni. Ők vesztegeték el azokat az eszközöket, amelyekkel gyorsabb, eredményesebb munkát tudnánk végezni.

Különösen a jogrend az, ami nekik szörnyű módon fáj. Ezt a legtöbbet emlegetik. Én tudom mit kellene tenni, hogy 24 óra alatt azt hirdessék: a legtökéletesebb jogrend Magyarországon van. Átadni nekik a hatalmat!

Milyen volt az ő jogrendjük? Olyan, hogyha keresztény ember kért trafik-engedélyt, rendszeren nem ő kapta meg. Ha italmérés engedélyt kért, száz esetben más kapta meg. A keresztény ember csak izzadjon a rögön, de ők nyernek a buzán, milliókat a tőzsdén. Aki a magyarság érdekeit védelmezte, arra ráfogták, hogy maradj, azt nem engedték szóhoz jutni. Ezt a jogrendet akarják vissza? Hát ezt a jogrendet nem adjuk vissza! (Taps.) Nem adjuk vissza nekik a hatalmat.

— Bizony nem! — hangzik a közönség soraiból.

— És pedig azért nem adjuk, mert visszaélték vele. Mi egy más jogrendet teremtettünk. Ez a jogrend pedig az, hogy a keresztény magyart minden téren

igyekezzünk előtérbe tolni. A most nálunk a jogrend, hogy törvénnyel, társadalmi szervezéssel, gazdasági szervezkedéssel igyekezzünk minden garast a keresztény magyarság számára kamatoztatni. Nem bántunk mi senkit, de mindenesetre támogatni akarjuk egymást. Nem engedhetjük, hogy mint a muliban, gyalázhassák a keresztény intézményeket, eltiporhassák keresztény testvéreinket. Ezt a jogrendet akarjuk fenntartani! — Helyes! — zugta a közönség.

Haller: A keresztény jogrendet tartjuk fenn, amely elő fogja segíteni, hogy itt e magyar hazában a dolgozó keresztény legyen az ur. Hogy pedig ez a jogrend elég tisztességes, bizonyossága az, hogy szívérogna hazá azok, akik nem jöttek volna elég szilárdnak. Hogy Vázsonyi meg a többiek hazajöhettek és itthon diskurálhatnak, ezt a jogrend biztosítja. Vannak ám olyan államok is, ahol olyan a jogrend, hogy naponta harcok folynak az utcákon!

Elégedjenek meg ezzel a jogrenddel, amely most nálunk van és bízzák ránk, hogy ezt a jogrendet igyekezzünk fogunk tökéletesebbé tenni és mindig erősebben fogjuk a gyeplőt. Azt a jogrendet akarjuk mi, amelyben minden tisztességes szárdéku, becsületesen gondolkodó ember megtalálhassa mindazt, ami boldogulásához szükséges. Ne zavarjanak bennünket ennek kiépítésében, mert a magyar temperamentum is könnyen lobban. Mi nem akarunk fascista módon jogrendet.

Szabadságot adjátok, mert addig, míg nincs, nem érezzük jól magunkat ebben az országban — követelőznek ők.

— Menjének ki ebből az országból! — harsogja közbe egy hang.

Mire akarják a szabadságot? Arra, hogy verejtékkel áztassák a magyar rögöt, hogy dolgozzanak? Erre megadjuk nekik a szabadságot. (Taps.) Igazai mondani is szabad. Meg akarják banni bűnüket és vezekelni akarnak? Azt is szabad! Meg akarnak javulni és a nemzet mellé állni? Szabad! De ha öklözni akarnak, ezt nem szabad! (Taps.) Rágalmazni, mint ahogy tették, ezt sem szabad! Ha a régi praktikát akarják folytatni, hogy miképp áltassák el ezt a jóhiszemű magyart, aki éppen azért hisz mindenkinek, mert becsületes, — ezt sem szabad! Nem szabad sok minden, ami szabad volt akkor nekik. A törvény, a cenzúra kényszerrel akadályozzuk meg, hogy ne tehessék azt, ami nem szabad.

Azt mondja az ellenzéki szellem, hogy ne fegyünk különbséget azok közt, akik a hazáért szenvedtek és rüket hullattak, verejtékezték és azok között, akik a magyar nemzet erkölcsét megmérgezték? Ilyen nemzet egységet nem tudunk csinálni. Megbecsülünk mindenkit, akikben a javulást észrevesszük, de nem fogjuk őket az első sorokba engedni, nem fogjuk vezető pozícióba bocsátani! (Taps.) Nem fogjuk a kolompot a nyakukba akasztani és utánuk menni! Nem fogunk nekik fenntartás nélkül hinni, hanem

GUMMISAROK

MINŐSÉGE UTOLÉRHEZETLEN!

Gazdaságoknak, malmoknak, ipari, műszaki vállalatoknak személyzetét felkészítéssel díjmentesen ajánl **Krakauer Armin** személyzet és adásvételi közve-
títő iroda Budapest, Lovas-u. 14. Tel. 94-76

Könyvtárat ha értékesíteni akarja forduljon bizalommal **ANTALFY** könyvkereskedőhöz, Szent-Anna és Varga-utca sarkán.

Ne szórja két kézzel
pénzét,
mert gallériját 1-40 K-ért
puhagallériát 60 f.-ért mos
hőfehérré tükörfénnnyel

Wacha Róbert
ruhafestő tisztító gőzmosógára.
Festés, tisztítás 80% olcsóbb mint bárhol
DEBRECEN, CSAK SIMONFFY-U. 55.

Beköltözhető lakással eladó ház

a Széchenyi-ut egész elején modern 4 szobás lakással, mellékhelyiségekkel, cca. 1300 négyszögöl telek beültetve szőlővel, gyümölcs fákkal és konyha veteményekkel. — Cim a kiadóhivatalban.

Önkéntes árverés.

A Debreczenben, **Rákóczi-u. 28. szám** alatt foglalt **házastelek**

vagyonközösség megszüntetés céljából

1921 május hó 25-én, szerdán d. u. 5-kor a legtöbbet ígérőnek

eladatni fog.

Az árverés **Piac-u. 42. szám** alatt

Dr. Polgár Dániel

ügyvéd irodájában tartatik meg, ahol az árverési feltételek megtekinthetők.

**EREDETI AMERIKAI
PLISSÉ-GOUVREC**
saját készítményű modellek, kívánatra új minták

ZAHRADIL.
Budapest, Király-u. 42.
félemelet. — Telefon: 128-31.
Műhímező és rajzterem! Saját tervezésű művészi gép- és kézi hímzés. — Vidéki berendezések szakszerűen eszközöltetnek. —

A fáradságot megérdemli

csön meggyőződik, hogy mily szép cipőt és csizmát készíthetel. Rendü anyagból, olcsó áron, ha elmegy **FÁBIÁN TESTVÉREK** cipő- és csizma készítő műhelyében **Rákóczi-utca 71. sz.** Erős munkás cipők olcsón kaphatók!!

Technológiai

raiz szerint szabni tanítok, tanítványnok és szókra is dolgozhatnak **Jezerviczkyné Bordán R. Miklós-u. 43.** Készítők női és leányka ruhákat. Fehérneműt 1900

Kereslet

Aranvat-ékszítőt. Brillánsat, falozódutákat vesz. meghívásra házhoz is elmegy **Stelner Mihály, Hatvan-u. 2. sz. udvarban. 1. em. 1**

Kovács tanulókat fizetéssel felveszek. Neuländer kocsigyár. Erzsébet-u. 28. 1816

Lakatos szegéd felvétetnek. — Preizler gépműhely. Boldogfalva 6. 1928

Lakatos és vasszerelőves tanulókat felvétetnek. Preizler gépműhely. Boldogfalva 6. 1927

Szabóseudek állandó munkára felvétetnek **Szabó János** fér fizahónál. Püsböki palota a nagytemplommal szemben 1928

Keresek egy 2 szobás lakást. lehetőleg Kossuth utcai részben. egy szobást átadok megvezetés céljából. Cim a kiadóhivatalban. 1892

Keresetek középkori intelligens nő gazdaságnak két fiatal ur mellé mindenféle házi teendők elvégzésére. bizonyítottan valók vidékre. Józsai kir. herceg utca 14. 1915

Mindennamú használt ingókat vesz és elad **Pribil, Csapó-utca 28.** 1743

Géplakatos tanulókat felveszek. — Miklós utca 17. 1914

Elsőrendű férfi és női öltöztető azonnali helyezésre felvétetik a máv. időléti szobákban. Ked. Városvárosi állomás. Jelenleg a nagyvárosi állomás építésében. 1888

Jórávaló mindenre főző és gyermekek mellé lányt szóra kerek. Szt. Anna utca 11. sz. ügyvédi iroda. 28

Társat keresek egy bar üzemi vállalkozás 50-60 ezer koronával. Cim a kiadóhivatalban. 1884

Gyakorlott vasfűző a székelyi kőműveseknél vasfűzők készítésére felvétetik. 1917

Felvétetik fiatal nőtlen munkás a kózkórházba 1918

Fodrász szegéd ió munkást felvesz **Bórr Ferenc Csapó-utca 62.** 1900

Német asszony 4 éves kis leányával jobb háznál állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 1900

Elveszett szombaton Péterfia. — Piac és Széchenyi uton a Szoboszló utca. egy bőr tárcsa, benne iratokkal. Becsületes megtaláló a pénzt megtartottatja. Cska az iratokat uttassa el **Penecses utca 24. alá.** 1901

Fiatal fiú esetleg mindenféle család sertések őrzéséhez felvétetik **Huszár-utca 11.** 1879

Fiatal leány mindenesnek. — esetleg délpótló vagy egész napra betérőnek felvétetik **Széchenyi-utca 16.** U.

Mindenes betérőnek keresek azon malra **Eszházy tér 11. sz. keresztelep.** 1880

Eladás

Leszállított áruk mellett ebédlők, hálóok, diványok, hencserék, festett butorok eladó. **Simonffy-utca 6.** számú butorüzlet. 1919

Eladó intányosan gyönyörű ebédlő, háló szalon, fél fi szoba, kredencben választék, hencser, divány, iróasztal, könyvszekrény, egyéb butorok. Józsai kir. herceg utca 20. sz. 1858

Eladó többféle használt kocsik, egy lovas paraszti szekér és strázsaker **Neuländer kocsigyár, Erzsébet utca 28.** 1814

Eladó gyűjtőben, vetőgép, per metezőgép, két colos kútszegek intányosan. **Darabos-utca 50.** 1744

Fajborok saját termés. Szent Anna pusztai szőlőtelepről (Városváros mellett) ezerjő, rizling, burgundi, kövidinka, erdei minőségűben, vendégiosok és koremszők részére transpot hordókban eladó. Értekezhetni délelőtt 10 óráig **Szabó Miklós lakásán, Hatvan-u. 1. III-ik em. 43.** 27

Gvárilan kivitt lokomobill, kazántűzcsók, lokomobill és cséplő alkatrészek, fűzőes mérleg, adók. Megtekinthetők a fémipariskolában. 28

Fűszerkereskedő szegéd, fiatalabb felvétetik **Falcsvázi János cégnél.** 1812

Eladó Varnakert, Herczeg utca 4.b számú ház 300 négyszögöl beveteménnyel kerttel és azonnal beköltözhető lakással, valamint Tégla, kert, Léfal utca 13. számú ház, vele járó telekkel, kukorica, árpa és krumplival bevetés és építési tenyűmaradt deszka és gerenda eladó. Értekezhetni **Széchenyi ut 5. szám.** 1918

Olcsó szőlő és paradicsom karó kiárusítás

2 vagon fűrészt fenyő karó minden elfogadható áron kisebb nagyobb mennyiségben kiárusítatik.

Kolczér fatelep Margit fürdő mellett, Telefon 986.

Sűrűösen eladók asztalbarhelt, butorok, edények, párnák, Homokkert, Budos útca 4. 1922

Eladó teljessé ványok, sobor, acvak, hencserék, Debreczen szkv. kártyosnál **Halkócz 8.** javításokat intányosan készítek. 1924

Eladó száraz sós szalonma, az ba, tengeri, toll, úva, zek, Zsir. Cim a kiadóhivatalban. 1892

Gyermekkosci eladó **Bethlen utca 53.** 1918

Eladó a Rákóczi utca 14. számú ház, vétel esetén átadatik 3 szoba, konyha, fürdőszoba, víz- és szennyvízcsatlakozás. — dísznövények stb. 1891

Eladó kovacs műhely berendezés, helyiségek, esetleg lakással átadható. — edek, tőkök, levelezőlapok a kiadóhivatalban, díjmentesen, vidéknek is. — díjmentesen. 1920

Honvéd u. 9-11 sz. ház üzlettel, beköltözhető lakással. — nagy udvar, jóviz, veteményes kert olcsón eladó. Lakó német. 1890

Földbirtok eladó 110 holdas épülettel, Pataky, Csapó utca 19. keresztelep. 1895

Saiátermésű samsoni bor eladó. **Monostor-utca 1.** szám. — 1910

Eladó deszkák, gerendák, ablakok, gócsatógépek, fűzők. **Hatvan utca 61.** 1913

Naev szabó varrógép olcsón eladó. **Széchenyi-utca 8.** hátul. 1911

Eladó fehér szarvasbőr teniszcipő, angol rakét, fém bom bór ütőbörd, bárom hímzett finom vászon ásvuhuzat, 45 méter hímzett vászon sál, tüvegés fal és aiték. — Cim a kiadóhivatalban. 1906

Lécek. deszkák, karók olcsón eladó. **Blatner, Sziv-utca 5.** 1905

Eladó **Isnotváry-u. 3.** sz. ház, lakó a fela. Értekezhetni **Erzsébet utca 12.** sz. alatt. 1900

Eav ió karban lévő teljes zsakeit öltöny intányosan eladó. Cim a kiadóhivatalban. 28

Eladó házak **Kut-utca 70.** sz. és a **vasonvör mögött Ocskai utca 8.** sz. házak eladó. Értekezhetni **Rákóczi-u. 48.** sz. 1792

APRÓ HIRDETÉSEK.

Apró hirdetések egyszeri beiktatása 10 szög 15 K minden további szó 1 K 50 f. — Vasárnap és ünnepi számok részére feladott apró hirdetés díja 10 szög 20 K, minden további szó 2 K

Ajánlat

- 60 fokos** technikai kénsv legálabb 50 kilogrammos tételekben kilónként 6 koronáért azonnal kapható **Gold, Piac 68. II. emelet.** 1775
- Fuvarozás** olcsón vállaltatik **Szt. Anna 48. alatt** jobboldali lakásban. 1720
- Jó** házikost bontókézésre és kihordásra kapható **Maróthy György-utca 14.** 1720
- Plissézózat** gulyórozás, harangszoknyából is készit **Parkas Bella, Arany János utca 20.** 1390
- Jó** házikostna abonenseket vállaltok. **Dégenfeld tér 10. kávéforrás.** 1684
- Lakást** adok tisztességes férfiak, aki ezer koronát kölcsönöz, nyugodt ott hona lesz. Cim a kiadóhivatalban. 1913
- Üzlet** forgalmas helyen bevezetéssel azonnal átadó. Cim a kiadóhivatalban. 1890
- Füvelem!** Ha intányosan árban beakarja szerezni cipőszükségletét, a legjobbat a városból szakszerűen készült férfi és női, egész és fél cipőket bevezetheti **Nagyvárosi Eötvös-utca 40.** 1894

- Halmunkák** készen kaphatók **Hatvan utca 2. sz.** 1907
- Hálóok** ebédlők, férfi szoba, divány, hencser, többféle butorok leszállított árban beszerzhetők. **Piac-u. 37. Kis-templombazár.** 1904
- Kacskák** és tyúk tenyésztésre kiadó, esetleg eladó. **Széchenyi utca 46.** sz. 1902
- Fajborok** kaphatók kondorosítványamon, esetleg becsátlitom. **Balogh Zsigmond.** 1847
- Lzv. Halásznő** Faragó utca 18. sz. házban és varró iskolaiban beiratkozásra vegyel 9-12-ig, délután 3-5-ig intányus 1-én kezdődik. 1781
- Felős** behatott elváltlak felcsatért, két hold kasszaló eladó. **Ertekezni Csapó 73. Szabónál.** 1848
- Özv. Halásznő** Faragó utca 18. Leánykák és fiú ruhák varvasat is elfogadom. 1882
- Gallérokat** közelítőket 3 nap alatt, darabját 1 korona. 50 filléért mosnak. **Vasvári Vár-u. 9. Bejárattól a Nyomtató-utca.** 1922
- Env** magános asszony lakásáról takarítást — vagy házimesteri állást elfogad. **Eszházy tér 6.** szám. 1882
- Szenes-** sóstófürdő renoválást vállaltlakok berbe vagy tanvával eladó. **Egyháztér 3.** 1887
- Jobb** férfiakra mosást és vasalást elvállaltok. **Veres utca 6.** szám. 1880
- Panama** száma kalamokat legszabben, legolcsóbban tőzítők **Veres utca 6.** 1885
- Kiadó** 2 udvari szoba, konyha mellékhelyiséggel. **Hunyadi utca 8.** 1922
- Tisztviselő** nyelvtan és gép- és gépjármű, megfelelő fizetés mellett állandó alkalmatosságként nyer a **Vasvári utca.** 1897
- Elcserelem** modern egy szobából álló lakásomat két szobássá átalakítottam. Cim a kiadóhivatalban. 1895
- Gyermektelen** házaspár házimesternek elmenne földszinti lakást. **Erzsébet utca 35.** 1880